

PRZYMOWIĆ (31) *vb pf*

-ó- (5), -o- (2); -ó- *PudłFr*; -ó- : -o- *Mącz* (4:2).

inf przymówić (8). ◇ *fut 3 sg* przymówi (3). ◇ *praet 3 sg m* przymówił (11), [przymówi(e)ł]. [f przymówiła.] ◇ *3 pl m pers* przymówili (2). ◇ *con 3 sg m* by przymówił (2). ◇ *impers praet* przymówiono (3), przymówiło się (1). ◇ *part praet act* przymówiwszy (1).

Sł stp notuje, *Cn s.v.* *przymawiam komu*, *Linde XVI* (błędnie zam.: *przymówić się*) – XVII w.

1. Powiedzieć złośliwie coś niepochlebnego; zelżyć; zarzucić coś komuś, skrytykować; *detrectare, loqui male, obtrectare Calag; increpare Vulg; convicium iactare Modrz; carpere, laedere, perstringere, rodere, tangere, vellicare Cn* [w tym: *komu* (24)] (29) : *UstPraw D* [2 r.]; *tám* łobie przymowili Serwilius y Appius/ *názwał* go Appius wodzem źzalonych vboğich/ *á* on go záię nádętym *á* przyczyną złych rzeczy. *BielKron* 107; *Ulcus tangere, Ruźyć* kogo w łádno/ *to* yełt przirznąć mu kápturká/ *przymówić* komu/ *wyrzucić* mu ná oczy/ *dáć* mu winę w czymkolwiek. *Mącz* 439c, 86b, 180a, 323b, 445a; *Ale á* więc *ći* fię *ták* zda/ *że* ten niechćiał łplugáwić sławy twey/ *ktory* dźiś *tobie* przymowiłwzy/ *niechćiał* zdoğrey woli tego odwołáć/ *áz* pozwány? *ModrzBaz* 98v, 99; *Afferreden*. Przymowić. *Obtrectare*. *Detrectare laudem*. *Loqui male de quo*. *Calag* 9d; *W* różności *wiar* rołtą łwary/ *gdy* fię pohámowáć *nie* mogą/ *áby* ieden drugiemu drugdy nieołtroźnie *nie* przymowił. *SkarKazSej* 684b, 387a.

przymowić o co (4): *A* thedyłz [*Abraham*] przymowił *Abimelechowi* o łthudnię wody którą gwałtem wzięli byli fludzy ie^{go}. *Leop Gen* 21/25; *Káliftenes* ieden *Mędrzec* iego *nie* tylko *niechćiał* tego wćzynić [*chwalić Aleksandra za boga*]/ *ále* mu iefzćze przymowił o to *BielKron* 125v, 125; *Od* *ktorych* [*starszych*] nieporządki *nawiełtze* fię *dzyeią*/ *Kto* *im* o to przymowi łnádnie fię wylmieią *PaprPan* N2v.

przymowić o czym (1): *Theophiláktus* *mnimał* *áby* *Láćinnicy* *dwá* *poczátki* *kłádli*/ *przeto* *im* o *pochodzeniu* *Ducha* *S.* przymowił [*tj. uznał ich pogłąd o pochodzeniu Ducha św. za błędny*]. *SkarJedn* d9v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*iź*] (4): *Záiác* *niegdy* *liźce* przymowił/ *Iźby* *on* *nád* *nię* *lepfzy* *był* *BierEz* P4; *Gdy* *Anacharłowi* *ieden* przymowił *iź* *był* z *krainy* *ludu* *grubego*, [...] *tak* *na* *to* *odpowiedział*. *Prawda* *iełt* *iź* *mnie* *lekkosć* *ćzyni* *moia* *kraina* *gdziem* *fię* *rodził*, *ale* *ty* *krainie* *y* *rodzinie* *łwey* *lekkosć* *ćzyniłz*. *BielŻyw* 22, 33; *SkarJedn* 283; [*I* *wstał* z *martwych* *prawie* *żywy*, *I* *w* *tym* *ciele*, *i* *w* *tej* *duszy*, *Aby* *mu* *nikt* *nie* *przymowił*, *Iźby* *on* *ludzie* *omamił*. *WierzNauka* 214].

Z przytoczeniem (3): *BielKron* 16; Przymowił *ieden* *Szláchśic* [!] *Polłki*/ *á* *nie* *dawno* *iednemu* *Węgrzynowi*; *wy* *Węğrowie* *práwi*/ *wie* *was* *diabel* *cośćie* *zacz* *GórnRozm* E4; *Pan* *máłe* *grzechy* *przyrownał* *do* *komorow*/ *á* *wielkie* *do* *wielbłáđow*/ *gdy* *przyimowił* [!] *Phárużom*: *Słepi* *wodzowie*/ *komoru* *przecadzáią*: *á* *wielbłáđá* *połykáią*. *SkarKaz* 313a.

Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym (1): *PudłFr* 11 *cf* »przymowić żartem«.

W przeciwstawieniu: »pochlebić ... przymowić« (1): *IEfliby* *fię* *ktoremu* *thu* *co* *pochlebiło*/ [...] *Nie* *przewođ* *mie* *do* *włtydu* *moy* *bráćifzku* *miły*/ [...] *YEłliź* *teź* *toby* *Bráćie* *ćzo* *fię* *przymowiło*/ *Nie* *miey* *zá* *złe* *bo* *fię* *tho* *wćzynić* *muśiło*. *PaprPan* Cc3v.

Zwroty: [»ku czci przymowić« = *obrazić*: Kolęda się z Allelują zwadziła, Iedna drugiej ku czci przymowiła. Lelując Kolędzie zdradę zadała, [...] Kolędać Lelujej odpowiedź dała: Żeś się, Leluja cały post wagowała. *TekstyKolęd* 169.]

»przymowić słowem szkaradem; [przymowić słowo nieuczciwe]« (1): Kmieć fláchcicá niemože nágánić w fláchectwie iego/ ile tego co woyną służy/ áni mu przymowić słowem szkarádem *UstPraw* A4v; [Ktorý bý smiał przýmowicz ieden drugiemu przy takei sprawie [...] iakie słowo nie uczciwe, tedy ten ma być karán wrembem wołku ý klodą piwa *MetrKor* 1578 117/445].

»uszczypliwe przymowić« (1): Voce vulnerare, Słowy ránić/ to yeft/ vřczypliwie przimówić. *Mqcz* 511d.

»przymowić żartem« (1): IAKo wieczór rad káždy z żarty ná plác iedzie/ Przymówiono mu żartem przy dobréy biésiedzie: Ześ ty w ten Siém Parcewłki nigdy nie wotował. *PudłFr* 11.

2. Powiedzieć (1) :

[*przymowić do czego*: Ujrzawszy Aliji takowy dziw [zagłębienie się własnej szabli w skale], czego pierwej do swej szable nie wiedział, tako do onej przymowieł [...] Dilfakari, przestań, aby to przeciw Bogu nie było. *PamJancz* 8.]

Z przytoczeniem [w tym: z zapowiednikiem [tako]] (1): przymowyl dicens ... Iarczy dyabel then namya lesse [lege: lezie] *ZapMaz* VII Z 17/486v; [*PamJancz* 8].

3. Dodać swoją wypowiedź [co do czego] (1) : a przypominał mu silentium ze mudziwne było Pana Kanclerzowe zedoty sprawy ysłowka nieprzymowił. *ActReg* 56.

Synonimy: 1. naganić, obelżyć, osądzić, polżyć, potępić, zgromić; 2. powiedzieć, rzec.

Formacje współrdzenne cf MOWIĆ.

Cf **PRZYMOWIENIE**